

بسمه تعالی

نکاتی از قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ با اعمال آخرین اصلاحات

ماده ۳. تأمین اجتماعی موضوع این قانون شامل موارد زیر می باشد:

الف - حوادث و بیماری‌ها

ب - بارداری

ج - غرامت دستمزد

د - از کارافتادگی

ه - بازنشستگی

و - مرگ

تبصره ۱: مشمولین این قانون از کمک‌های ازدواج و عائله‌مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد.

تبصره ۲: ملاک تشخیص سن برای برخورداری از مزایای قانون تأمین اجتماعی شناسنامه‌ای است که در بدو بیمه شدن به سازمان تأمین اجتماعی ارائه شده یا می‌شود و هرگونه تغییراتی که پس از آن در شناسنامه به عمل آید برای سازمان یاد شده معتبر نخواهد بود. افراد تحت تکفل بیمه شده نیز مشمول این حکم خواهند بود.

ماده ۴: مشمولین این قانون عبارتند از:

الف - افرادی که به هر عنوان در مقابل دریافت مزد یا حقوق کار می‌کنند.

ب - سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با استفاده از مقررات عام قانون تأمین اجتماعی صاحبان حرف و مشاغل آزاد را به صورت اختیاری در برابر تمام یا قسمتی از مزایای قانون تأمین اجتماعی بیمه نماید چگونگی انجام بیمه و نرخ حق بیمه و همچنین میزان مزایای مربوطه به موجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

تبصره ۱: بیمه شده مختار است که سطح درآمد ماهانه خود را که مبنای پرداخت حق بیمه قرار می‌گیرد بین حداقل و حداکثر دستمزد قانونی انتخاب نماید.

ج - دریافت کنندگان مستمریهای بازنشستگی، از کارافتادگی، و فوت.

ماده ۲۸- منابع درآمد سازمان بشرح زیر می باشد:

۱- حق بیمه

۲- درآمد حاصل از وجوه و ذخایر و اموال سازمان .

۳- وجوه حاصل از خسارات و جریمه های نقدی مقرر در این قانون .

۴- کمکها و هدایا.

ماده ۳۰. کارفرمایان موظفند از کلیه وجوه و مزایای مذکور در **بند ۵ ماده ۲** این قانون حق بیمه مقرر را کسر و به اضافه سهم خود به سازمان پرداخت نمایند . تبصره. ارزش مزایای غیرنقدی مستمر مانند مواد غذایی، پوشاک و نظایر آنها طبق آیین نامهای که به پیشنهاد هیئت مدیره به تصویب شورای عالی خواهد رسید به طور مقطوع تعیین و حق بیمه از آن دریافت می گردد.

« ماده ۲- تعاریف :

۵- **مزد یا حقوق یا کارمزد** در این قانون شامل هر گونه وجوه و مزایای نقدی یا غیر نقدی مستمر است که در مقابل کار به بیمه شده داده میشود . «

ماده ۳۲. در مورد بیمه شدگانی که کارمزد دریافت میدارند حق بیمه به مأخذ کل درآمد ماهانه آنها احتساب و دریافت می گردد. این حق بیمه در هیچ مورد **نباید** از حق بیمهای که به حداقل مزد کارگر عادی تعلق می گیرد کمتر باشد.

ماده ۳۴. در صورتی که بیمه شده برای دو یا چند کارفرما کار کند هر یک از کارفرمایان **مکلفند** به نسبت مزد یا حقوقی که می پردازند حق بیمه سهم بیمه شده را از مزد یا حقوق او کسر و به انضمام سهم خود به سازمان پرداخت نمایند.

ماده ۳۶. کارفرما مسؤول پرداخت حق بیمه سهم خود و بیمه شده به سازمان می باشد و **مکلف** است در موقع پرداخت مزد یا حقوق و مزایا، سهم بیمه شده را کسر نموده و سهم خود را بر آن افزوده به سازمان تأدیه نماید .

در صورتی که کارفرما از کسرحق بیمه سهم بیمه شده خودداری کند شخصاً مسؤول پرداخت آن خواهد بود تأخیر کارفرما در پرداخت حق بیمه یا عدم پرداخت آن رافع مسؤولیت و تعهدات سازمان در مقابل بیمه شده نخواهد بود.

ماده ۳۷- هنگام **نقل و انتقال** عین یا منافع موسسات و کارگاههای مشمول این قانون اعم از اینکه انتقال بصورت قطعی - شرطی - رهنی - صلح حقوق یا اجاره باشد و اعم از اینکه انتقال بطور رسمی یا غیر رسمی انجام بگیرد انتقال گیرنده **مکلف** است گواهی سازمان را مبنی بر نداشتن بدهی معوق بابت حق بیمه و متفرعات آن از انتقال دهنده مطالبه نماید.

دفاتر اسناد رسمی مکلفند در موقع تنظیم سند از سازمان راجع به بدهی واگذار کننده استعلام نمایند در صورتی که سازمان ظرف ۱۵ روز از تاریخ ورود برگ استعلام بدفتر سازمان پاسخی به دفتر خانه ندهد، دفتر خانه معامله را بدون مفاصا حساب ثبت خواهد کرد .

در صورتیکه بنا باعلام سازمان واگذار کننده بدهی داشته باشد می تواند با پرداخت بدهی معامله را انجام دهد بدون اینکه پرداخت بدهی حق واگذار کننده را نسبت به اعتراض به تشخیص سازمان و رسیدگی بمیزان حق بیمه ساقط کند .

در صورت انجام معامله بدون ارائه گواهی مذکور انتقال دهنده و انتقال گیرنده برای پرداخت مطالبات سازمان دارای مسؤولیت تضامنی خواهند بود .

وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی همچنین شهرداریها و اطاق های اصناف و سایر مراجع ذیربط مکلفند در موقع تقاضای تجدید پروانه کسب یا هر نوع فعالیت دیگر مفاصا حساب پرداخت حق بیمه را از متقاضی مطالبه نمایند .

در هر حال **تجدید پروانه** کسب موکول به ارائه مفاصا حساب پرداخت حق بیمه می باشد .

تبصره ۵- سازمان مکلف است حداکثر پس از یکماه از تاریخ ثبت تقاضا مفاصا حساب صادر و به تقاضا کننده تسلیم نماید .

ماده ۳۸- در مواردیکه انجام کار بطور مقاطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار میشود کارفرما **باید** در قراردادی که منعقد می کند مقاطعه کار را متعهد نماید که کارکنان خود و همچنین کارکنان مقاطعه کاران فرعی را نزد سازمان بیمه نماید و کل حق بیمه را بترتیب مقرر در ماده ۲۸ این قانون پردازد .

پرداخت **پنج درصد** بهای کل کار مقاطعه کار از طرف کارفرما موقوف به ارائه مفاسد حساب از طرف سازمان خواهد بود. در مورد مقاطعه کارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر بسازمان تسلیم و پرداخت می کنند معادل حق بیمه پرداختی بنا بدرخواست سازمان از مبلغ مذکور آزاد خواهد شد.

هر گاه کارفرما **آخرین قسط** مقاطعه کار را بدون مطالبه مفاسد حساب سازمان بپردازد مسئول پرداخت حق بیمه مقرر و خسارات مربوط خواهد بود و حق دارد وجوهی را که از این بابت بسازمان پرداخته است از مقاطعه کار مطالبه و وصول نماید کلیه وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی همچنین شهرداریها و اتاق اصناف و موسسات غیر دولتی و موسسات خیریه و عام المنفعه مشمول مقررات این ماده می باشند.

ماده ۳۹- کارفرما **مکلف** است حق بیمه مربوط به هر ماه را حداکثر تا **آخرین روز ماه بعد** بسازمان بپردازد. همچنین صورت مزد یا حقوق بیمه شدگان را بترتیبی که در آئین نامه طرز تنظیم و ارسال صورت مزد که بتصویب شورایعالی سازمان خواهد رسید بسازمان تسلیم نماید. سازمان حداکثر ظرف ششماه از تاریخ دریافت صورت مزد اسناد و مدارک کارفرما را مورد رسیدگی قرار داده و در صورت مشاهده نقص یا اختلاف یا مغایرت بشرح ماده ۱۰۰ این قانون اقدام و مابه التفاوت را وصول می نماید. هر گاه کارفرما از ارائه اسناد و مدارک امتناع کند سازمان مابه التفاوت حق بیمه را راساً تعیین و مطالبه و وصول خواهد کرد.

ماده ۴۰- در صورتیکه کارفرما از ارسال صورت مزد مذکور در ماده ۳۹ این قانون خودداری کند سازمان **می تواند** حق بیمه را راساً تعیین و از کارفرما مطالبه و وصول نماید.

ماده ۴۱- در مواردیکه نوع کار ایجاب کند سازمان **می تواند** به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورایعالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلق را بهمان نسبت مطالبه و وصول نماید.

ماده ۴۲- در صورتیکه کارفرما بمیزان حق بیمه و خسارات تاخیر تعیین شده از طرف سازمان **معترض** باشد می تواند ظرف **سی روز** از تاریخ ابلاغ اعتراض خود را کتبا "بسازمان تسلیم نماید".

سازمان **مکلف** است اعتراض کارفرما را حداکثر تا یکماه پس از دریافت آن در هیئت بدوی تشخیص مطالبات مطرح نماید.

در صورت عدم اعتراض کارفرما ظرف مدت مقرر تشخیص سازمان قطعی و میزان حق بیمه و خسارات تعیین شده طبق ماده ۵۰ این قانون وصول خواهد شد.

ماده ۴۷- کارفرمایان **مکلفند** صورت مزد و حقوق و مزایای بیمه شدگان همچنین دفاتر و مدارک لازم را در موقع مراجعه بازرسان سازمان در اختیار او بگذارند .

بازرسان سازمان **می توانند** از تمام یا قسمتی از دفاتر و مدارک مذکور **رونوشت** یا **عکس** تهیه و برای کسب اطلاعات لازم به هر یک از روسا و کارمندان و کارگران کارگاه و مراجع ذیربط مراجعه نمایند .

بازرسان سازمان **حق دارند** کارگاههای مشمول قانون را مورد بازرسی قرار دهند و دارای همان اختیارات و مسئولیت های مذکور در مواد ۵۲ و ۵۳ قانون کار خواهند بود . نتیجه بازرسی حداکثر ظرف یکماه از طرف سازمان بکارفرما اعلام خواهد شد .

ماده ۴۸- از تاریخی که سازمان با توجه بماده ۷ این قانون گروه جدیدی را مشمول بیمه اعلام نماید ملزم بانجام تعهدات قانونی طبق مقررات نسبت به بیمه شدگان خواهد بود و کارفرمایان موظفند حق بیمه را از همان تاریخی که گروه مزبور مشمول بیمه اعلام شده است به سازمان پردازند .

تبصره- در صورت عدم ارسال صورت مزد در موعد مقرر از طرف کارفرما سازمان میتواند مزد یا حقوق بیمه شدگان را بر اساس ماخذی که طبق ماده ۴۰ این قانون مبنای تعیین حق بیمه قرار گرفته است احتساب و ماخذ پرداخت مزایای نقدی قرار دهد . در مواردی که تعیین مزد یا حقوق بیمه شده بطریق مذکور میسر نباشد سازمان می تواند مزایای نقدی را بماخذ حداقل مزد یا حقوق بطور علی الحساب پرداخت نماید .

ماده ۴۹- مطالبات سازمان ناشی از اجرای این قانون در عداد مطالبات **ممتاز** میباشد .

ماده ۵۰- مطالبات سازمان بابت **حق بیمه** و **خسارات تاخیر** و **جریمه های نقدی** که ناشی از اجرای این قانون یا قوانین سابق بیمه های اجتماعی و قانون بیمه های اجتماعی روستائیان باشد ، همچنین هزینه های انجام شده طبق مواد ۶۶ و ۹۰ خسارات مذکور در مواد ۹۸ و ۱۰۰ این قانون در حکم **مطالبات** مستند به اسناد **لازم الاجرا** بوده و طبق مقررات مربوط به اجرای مفاد اسناد رسمی بوسیله مامورین اجرای سازمان قابل وصول می باشد .

ماده ۵۴- بیمه شدگان و افراد خانواده آنها از زمانی که مشمول مقررات این قانون قرار می گیرند در صورت مصدوم شدن بر اثر حوادث یا ابتلاء به بیماری می توانند از خدمات پزشکی استفاده نمایند . خدمات پزشکی که به عهده سازمان «تامین اجتماعی خدمات درمانی» است شامل کلیه اقدامات درمانی **سرپائی** - **بیمارستانی** تحویل **داروهای** لازم و انجام **آزمایشات** تشخیص طبی می باشد .

ماده ۵۵- خدمات درمانی موضوع این قانون بدو صورت انجام می گیرد:

الف - **روش مستقیم** برای بیمه شدگانی که از پزشک درمانگاه- بیمارستانها و سایر امکانات درمانی متعلق به این سازمان استفاده مینمایند .

ب - **روش غیر مستقیم** برای بیمه شدگانی که در انتخاب پزشک - درمانگاه بیمارستان آزادی عمل خواهند داشت و سازمان تعهدات درمانی خود را از طریق خرید خدمات درمانی انجام می دهد .

ماده ۵۸- افراد خانواده بیمه شده که از کمکهای مقرر در ماده ۵۴ (خدمات درمانی و پزشکی) این قانون استفاده می کنند عبارتند از:

۱- همسر بیمه شده.

۲- **شوهر** بیمه شده در صورتی که معاش او توسط بیمه شده زن تامین می شود و سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده شناخته شود .

۳- **فرزندان** بیمه شده که دارای یکی از شرایط زیر باشند :

الف - کمتر از هجده سال تمام داشته باشند و در مورد فرزندان اناث بشرط نداشتن شوهر تا بیست سالگی و یا منحصرًا " طبق گواهی یکی از موسسات رسمی آموزشی به تحصیل اشتغال داشته باشند .

ب - در اثر بیماری یا نقص عضو طبق گواهی سازمان تامین خدمات درمانی قادر بکار نباشند .

۴- **پدر و مادر** تحت تکفل بیمه شده مشروط بر اینکه سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال متجاوز باشد و یا اینکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ از کار افتاده باشند و در هر حال از سازمان مستمری دریافت نمایند .

ماده ۶۵- در صورت وقوع حادثه ناشی از کار کارفرما **مکلف** است اقدامات لازم اولیه را برای جلوگیری از تشدید وضع حادثه دیده بعمل آورده و مراتب را ظرف **سه روز اداری** کتبا " باطلاع سازمان برساند . در صورتی که کارفرما بابت اقدامات اولیه مذکور متحمل هزینه ای شده باشد سازمان تامین خدمات درمانی هزینه های مربوط را خواهد پرداخت .

ماده ۶۹- در صورتیکه بیمه شده زن و یا همسر بیمه شده مرد به بیماریهایی مبتلا شود که شیر دادن برای طفل او زیان آور باشد یا پس از زایمان فوت شود شیر مورد نیاز تا **۱۸ ماهگی** تحویل خواهد شد .

ماده ۷۶- مشمولین این قانون در صورت حائز بودن شرایط زیر حق استفاده از **مستمری بازنشستگی** را خواهند داشت.

۱- **حداقل ده سال** حق بیمه مقرر را قبل از تاریخ تقاضای بازنشستگی پرداخته باشند .

۲- سن **مرد** به **شصت** سال تمام و سن **زن** به **پنجاه و پنج** سال تمام رسیده باشد .

تبصره ۱ - کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند .

ماده ۸۰- بازماندگان واجد شرایط بیمه شده متوفی در یکی از حالات زیر مستمری بازماندگان دریافت خواهند داشت:

۱- در صورت فوت بیمه شده بازنشسته .

۲- در صورت فوت بیمه شده از کار افتاده کلی مستمری بگیر .

۳- در صورت فوت بیمه شده ای که در ده سال آخر حیات خود حداقل حق بیمه یکسال کار را در آخرین سال حیات پرداخته باشد .

۴- در مواردی که بیمه شده بر اثر حادثه ناشی از کار یا بیماریهای حرفه ای فوت نماید .

ماده ۸۱- بازماندگان واجد شرایط متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت عبارتند از :

۱- عیال دائم بیمه شده متوفی مادام که شوهر اختیار نکرده است .

۲- فرزندان متوفی در صورتیکه سن آنان کمتر از هجده سال تمام باشد و یا منحصراً" به تحصیل اشتغال داشته باشند یا بعلت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر بکار نباشند .

- شرایط فرزندان اناث کارمندان دولت مشمول قانون تأمین اجتماعی، به موجب قانون اجازه پرداخت وظیفه و

مستمری وراثت ...مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ مقرر گردید هاست .

نکته: دادنامه شماره ۵۵ و ۵۶ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ در خصوص ارائه گواهی اشتغال به تحصیل جهت برقراری مستمری متعلق به فرزندان بیمه شده متوفی. نیز نک: قانون پرداخت حقوق وظیفه به فرزندان مستخدمین متوفی مصوب ۵۵/۱۱۳ و قانون پرداخت مستمری به فرزندان متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی و سایر ها صندوق بازنشستگی (مصوب ۱۳۸۶/۵/۱)

۳- پدر و مادر متوفی در صورتیکه اولاد" تحت تکفل او بوده ثانیاً" سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنجسال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند .

ماده ۸۲- بازماندگان بیمه شده زن با شرایط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد:

۱- شوهر مشروط بر اینکه اولاد تحت تکفل زن بوده ثانیاً" سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده بوده و در هر حال مستمری از سازمان دریافت نکند .

ماده ۴۸ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱۳۹۱ مقرر می دارد: « میزان حقوق وظیفه یا مستمری زوجه دائم متوفی و فرزندان و سایر وراث قانونی وی و نحوه تقسیم آن در تمام صندوقهای بازنشستگی اعم از کشوری، لشکری ، تأمین اجتماعی و سایر صندوقهای خاص به ترتیب زیر است

۱- زوجه دائم متوفی از حقوق وظیفه یا مستمری وی برخوردار می گردد و ازدواج وی مانع دریافت حقوق مذکور نیست و در صورت فوت شوهر بعدی و تعلق حقوق به زوجه در اثر آن، بیشترین مستمری ملاک عمل است . تبصره - اگر متوفی چند زوجه دائم داشته باشد حقوق وظیفه یا مستمری به تساوی بین آنان و سایر وراث قانونی تقسیم میشود .

۲- دریافت حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی، مستمری از کارافتادگی یا بازنشستگی حسب مورد توسط زوجه متوفی مانع از دریافت حقوق وظیفه یا مستمری متوفی نیست

۳- فرزندان اناث در صورت نداشتن شغل یا شوهر و فرزندان ذکور تا سن بیست سالگی و بعد از آن منحصرأ در صورتی که معلول از کار افتاده نیازمند باشند یا اشتغال به تحصیلات دانشگاهی داشته باشند حسب مورد از کمک هزینه اولاد، بیمه و مستمری بازماندگان یا حقوق وظیفه والدین خود برخوردار می گردند

۴- حقوق وظیفه یا مستمری زوجه دائم و فرزندان و سایر وراث قانونی کلیه کارکنان شاغل و بازنشسته مطابق ماده (۸۷) قانون استخدام کشوری مصوب ۳۱/۳/۱۳۴۵ و اصلاحات بعدی آن و با لحاظ ماده (۸۶) همان قانون و اصلاحیه های بعدی آن، تقسیم و پرداخت می گردد.

تبصره ۵ - مقررات این ماده در مورد افرادی که قبل از اجراء شدن این قانون فوت شده اند نیز لازم الاجراء است.

۲- فرزندان در صورت حائز بودن شرایط زیر:

شرایط فرزندان اناث کارمندان دولت مشمول قانون تأمین اجتماعی، به موجب قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث... مصوب ۲/۱۰/۱۳۶۳ مقرر گردیده است.

نکته: دادنامه شماره ۵۵ و ۵۶ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۵/۲/۱۳۸۱ در خصوص ارائه گواهی اشتغال به تحصیل جهت برقراری مستمری متعلق به فرزندان بیمه شده متوفی.

نیز نک: قانون پرداخت حقوق وظیفه به فرزندان مستخدمین متوفی مصوب ۳/۱۱/۵۵.

الف - پدر آنها در قید حیات نبوده یا واجد شرایط مذکور در بند اول این ماده باشد و از مستمری دیگری استفاده نکند.

ب - سن آنها کمتر از هجده سال تمام باشد و یا منحصرًا "بتحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل و یا بعلت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر بکار نباشند.

۳- پدر و مادر در صورتیکه اولاً "تحت تکفل او بوده ثانیاً" سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنجسال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

ماده ۸۴. هرگاه بیمه شده فوت کند هزینه کفن و دفن او از طرف سازمان «تأمین خدمات درمانی» پرداخت خواهد شد.

مصوبه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ شورای عالی تأمین اجتماعی مقرر می‌دارد: «پیشنهاد شماره ۵۰۱۴/۱۹۲۷۳ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۴ سازمان در خصوص پرداخت هزینه کفن و دفن بابت فوت همسر مستمری بگیران بازنشسته و از کارافتاده کلی مطرح و شورا مقرر نمود که هزینه کفن و دفن برای بیمه شده اصلی و همسر وی معادل حداقل دستمزد ماهانه سال فوت هر یک از آنها پرداخت گردد». همچنین مصوبه مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۱۳ شورای عالی تأمین اجتماعی مقرر می‌دارد: «در خصوص پرداخت هزینه کفن و دفن منظور از بیمه شده اصلی و همسر وی در این مصوبه اعم از بیمه‌شدگان، بازنشستگان و از کارافتادگان کلی و همسر هر یک از آنان می‌باشد.»

آیین‌نامه بیمه و بازنشستگی کارکنان سازمان^۱

ماده ۶. حق بیمه به کلیه وجوه و فوق‌العاده‌هایی که به هر عنوان از طرف سازمان به مشمولین ماده یک و دو پرداخت می‌شود تعلق می‌گیرد به استثنای موارد زیر:

۱. پاداش

۲. عیدی

۳. هزینه سفر و فوق‌العاده انتقال و فوق‌العاده مأموریت

۴. حق التضمین و کسر صندوق

۵. حق اولاد

۶. وجوهی که بابت کمک‌های مقرر در این آیین‌نامه پرداخت می‌گردد

۷. هزینه ایاب و ذهاب

بخشنامه ۱۴ جدید درآمد

مقدمه :

با تشکیل سازمان بیمه های اجتماعی در سال ۱۳۳۲ ، کارگران شاغل در فعالیتهای پیمانکاری ، جز اولین گروههایی بوده اند که تحت پوشش بیمه قرار گرفته اند بنا به موقعیتهای زمانی در زمینه نحوه محاسبه و وصول حق بیمه کارکنان شاغل در قراردادهای پیمانکاری ، بخشنامه ها و دستورالعمل های متعددی صادر شده است که بعضاً برای مدت زمان معین و برخی کماکان از قابلیت اجرایی برخوردار است . لذا کلیه بخشنامه و دستورالعملهای پیمانکاری با توجه به

قوانین و مقررات و تصویب برنامه های شورای عالی تامین اجتماعی مورد بازنگری قرار گرفته و پس از حذف زوائد این دستورالعمل جایگزین کلیه بخشنامه ها و دستورالعمل های صادره قرار می گیرد.

فصل اول :مواد قانونی

۱ – ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی :

در مواردی که انجام کار بطور مقطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار میشود کارفرما باید در قراردادی که منعقد می کند مقطعه کار را متعهد نماید که کارکنان خود و همچنین کارکنان مقطعه کاران فرعی را نزد سازمان تامین اجتماعی بیمه نماید و کل حق بیمه را به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ قانون تامین اجتماعی پردازد . پرداخت **پنج درصد** بهای کل کار مقطعه از طرف کارفرما موقوف به ارائه مفصلا حساب از طرف سازمان خواهد بود . در مورد پیمانکارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تسلیم و پرداخت نمایند معادل حق بیمه پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ مذکور آزاد خواهد شد . هرگاه کارفرما **آخرین قسط** مقطعه کار را بدون مطالبه مفصلا حساب سازمان پردازد . مسئول پرداخت حق بیمه مقرر و خسارات مربوطه خواهد بود و حق دارد و جوهی را که از این بابت به سازمان پرداخت می نماید از مقطعه کار مطالبه و وصول کند. کلیه وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی همچنین شهرداریها و اتاق اصناف (سابق) و موسسات دولتی و غیر دولتی و موسسات خیریه و عام المنفعه مشمول این ماده می باشند.

تبصره الحاقی به ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی مصوب جلسه مورخ ۲۶/۰۲/۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی

کلیه کارفرمایان موضوع ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی و ۲۹ قانون بیمه های اجتماعی (سابق) مکلفند مطالبات سازمان تامین اجتماعی از مقطعه کاران و مهندسین مشاوره که **حداقل یکسال از تاریخ خاتمه تعلیق یا فسخ قرارداد** آنان گذشته و در این فاصله جهت پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در اجرای قرارداد و ارائه مفصلا حساب سازمان تامین اجتماعی مراجعه ننموده اند را ضمن اعلام فهرست مشخصات مقطعه کاران و مهندسین مشاور از **محل ۵٪ کل کار و آخرین قسط نگهداری شده** به این سازمان پرداخت نمایند . میزان حق بیمه پس از قطعی شدن طبق قانون و بر اساس آراء هیات تجدید نظر موضوع ماده ۳۳ قانون تامین اجتماعی اعلام خواهد شد . مهلت مقرر جهت واریز مورد مطالبه توسط واگذارندگان کار حداکثر بیست و پنج روز تعیین گردیده است.

۲- ماده ۴۱ قانون تامین اجتماعی

در مواردیکه نوع کار ایجاب کند سازمان تامین اجتماعی میتواند به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب شورایعالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلقه را به همان نسبت مطالبه وصول نماید.

فصل دوم: طبقه بندی قراردادهای

قراردادهای مشمول ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی از نظر احتساب حق بیمه به سه دسته تقسیم می گردند:

بخش اول: قراردادهای مشمول ضوابط طرحهای عمرانی

بخش دوم: قراردادهای غیر عمرانی

بخش سوم: موارد خاص قراردادهای غیر عمرانی

بخش اول: قراردادهای مشمول ضوابط طرحهای عمرانی

الف: شرایط لازم

طبق مصوبات ۱۲۹ و ۱۴۳ شورایعالی تامین اجتماعی (پیوست شماره یک) قراردادهایی مشمول ضوابط طرحهای عمرانی تلقی میگردند که دو شرط زیر توأماً دارا باشند:

۱- قرارداد بر اساس فهرست بها پایه سازمان برنامه و بودجه (قراردادهای پیمانکاری) یا ضوابط تیپ سازمان مزبور (قراردادهای مشاوره ای) منعقد شده باشد.

۲- تمام یا قسمتی از بودجه عملیات از محل اعتبارات عمرانی دولت (اعتبارات عمرانی ملی ، منطقه ای ، استانی) تامین شده باشد.

ب - نحوه احتساب حق بیمه پیمانهای طرحهای عمرانی

ماخذ حق بیمه کلیه قراردادهای مشمول ضوابط طرحهای عمرانی بر اساس مصوبات ۱۲۹ و ۱۴۳ شورایعالی تامین اجتماعی از تاریخ ۱۳۶۳/۰۴/۱۶ به بعد بشرح ذیل می باشد.

۱ - حق بیمه قراردادهای مشاوره ای مقطوعاً ۱۴ درصد ناخالص کارکرد بعلاوه ۱۰۶ درصد بعنوان حق بیمه بیکاری جمعاً به میزان ۱۵۰۶ درصد ناخالص کارکرد می باشد (سهم پیمانکار ۳۰۶ درصد و سهم کارفرما ۱۲ درصد)

۲ - حق بیمه قراردادهای پیمانکاری (اجرایی) مقطوعاً ۶ درصد ناخالص کارکرد بعلاوه ۶ دهم درصد بعنوان بیمه بیکاری جمعاً به میزان ۶٫۶ درصد ناخالص کارکرد میباشد (۱٫۶ درصد سهام پیمانکار و ۵ درصد سهم کارفرما)

توجه : حق بیمه کلیه قراردادهای مشاوره که قبل از ۱۶/۰۴/۱۳۶۳ خاتمه یافته است و همچنین صورتحساب مربوط به قبل از تاریخ مذکور قراردادهائی که قبل از ۱۶/۰۴/۱۳۶۳ شروع و بعد از آن خاتمه یافته است . طبق حسابرسی از دفاتر قانونی و در مورد قراردادهای پیمانکاری (اجرایی) به ماخذ ۳۰۲ درصد محاسبه می گردد.

تذکر ۱ - حق بیمه بیکاری از تاریخ ۰۶/۰۵/۱۳۶۹ بشرح مندرج در بند ۱ و ۲ محاسبه میگردد.

تذکر ۲ - طبق مصوبه شماره ۴۴۰۹ مورخ ۱۸/۰۵/۱۳۶۶ شورایعالی تامین اجتماعی در صورتیکه پیمانکاران مجری قراردادهای مشمول طرحهای عمرانی بخشی از اجرای عملیات موضوع پیمان را طی قرارداد به پیمانکار فرعی واگذار نمایند چنانچه حق بیمه متعلق به قرارداد اصلی پرداخت شود وصول حق بیمه بابت قرارداد پیمانکار فرعی منتفی خواهد بود.

تذکر ۳ - طبق نظریه کتبی دفتر فنی سازمان مدیریت و برنامه ریزی (سازمان برنامه و بودجه سابق) کلیه قراردادهائیکه بمنظور اجرای عملیات ساختمانی با مترژ زیر بنا مطابق بخشنامه ۲۰۰۰/۵۴/۲۷۰۰/۱۰۲ مورخ مرداد ۷۵ (حداکثر ۲۰۰۰ متر مربع) منعقد شوند بر اساس فهرست بهاء سازمان برنامه و بودجه تلقی می شوند بنابراین در صورتیکه بودجه آنها از محل اعتبارات طرحهای عمرانی تامین گردد مشمول مصوبات ۱۲۹ و ۱۴۳ شورایعالی تامین اجتماعی بوده و حق بیمه و بیمه بیکاری آنها بترتیب به ماخذ ۶ درصد و ۰٫۶ درصد (جمعاً ۶٫۶ درصد) خواهد بود .

تذکر ۴ - برابر بخشنامه شماره ۲۸۰۰/۵۴ - ۶۷۷۲ - ۱ مورخ ۲۸/۰۶/۱۳۶۴ سازمان برنامه و بودجه قراردادهای طرحهای عمرانی که بر اساس قیمت پایه منعقد و ضریب پیشنهادی پیمانکار بیش از ۱۰ درصد بالاتر (پلوس) از قیمت پایه باشد چنانچه دارای مجوز از شورایعالی فنی سازمان مدیریت و برنامه ریزی باشد مشمول ضوابط طرحهای عمرانی و مصوبات ۱۲۹ و ۱۴۳ شورایعالی تامین اجتماعی خواهد بود . اما اگر مجوز شورایعالی فنی سازمان مذکور را نداشته باشد از نظر تعیین حق بیمه مشمول ضوابط طرحهای عمرانی نبوده و مشمول بخش سوم این دستورالعمل خواهد بود.

ج :مجوزهای خاص قراردادهای پیمانکاری و مشاوره ای طرحهای عمرانی سازمان صنایع دفاع ، قراردادهای تسطیح و آماده سازی اراضی وزارت مسکن و شهرسازی ، قراردادهای ساختمانی شرکت مخابرات ایران ، وزارت

دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و قراردادهای سازمان تامین اجتماعی با پیمانکاران (صرف نظر از محل تامین اعتبار پروژه) در صورتیکه قرارداد بر اساس فهرست بهاء و ضوابط سازمان برنامه و بودجه با پلوس حداکثر ۹/۹ درصد) منعقد شده باشد از نظر احتساب حق بیمه مشمول مصوبات ۱۲۹ و ۱۴۳ شورای عالی سازمان خواهند بود.

بخش دوم : قراردادهای غیر عمرانی

الف - مشمولین

کلیه قراردادهای فاقد شرایط اشاره شده در بخش طرحهای عمرانی ، قراردادهای غیر عمرانی تلقی شده و حق بیمه این قبیل قراردادها برابر مقررات و مصوبات شورای عالی تامین اجتماعی بشرح آتی محاسبه و وصول میگردد.

ب - نحوه و چگونگی احتساب حق بیمه

نحوه احتساب و حق بیمه قراردادهای غیر عمرانی با توجه به مصوبات شورای عالی تامین اجتماعی بشرح زیر می باشد .

۱ - قراردادهای منعقد شده قبل از مهر ۶۵ :

در مورد قراردادهای فوق به لحاظ اینکه در حال حاضر تقریباً تمامی این قراردادها به اتمام رسیده است نیاز به توضیح نیست و صرفاً جدول ضرائب مربوطه جهت استفاده احتمالی ضمیمه است (پیوست شماره ۲) فرمول محاسبه حق بیمه قرارداد به ترتیب زیر است : ($27\% \times \text{ضرب دستمزد عملیات قرارداد} \times \text{کل ناخالص کارکرد} = \text{حق بیمه قرارداد}$)

۲ - قراردادهای منعقد شده از مهر ۶۵ لغایت ۲۳/۰۱/۱۳۷۰

ضرب دستمزد قراردادهاییکه از تاریخ ۰۱/۰۷/۱۳۶۵ لغایت ۲۳/۰۱/۱۳۷۰ منعقد شده اند با توجه به نوع عملیات قرارداد در ۶ فصل تعیین گردیده است (پیوست شماره ۳) که در صورت نیاز میتوانند به آن رجوع نمایند.

فرمول محاسبه حق بیمه قرارداد به ترتیب زیر است:

$$(27\% \times \text{ضرب دستمزد عملیات قرارداد} \times \text{کل ناخالص کارکرد} = \text{حق بیمه قرارداد})$$

۳ - قراردادهای منعقد شده از ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ به بعد

بموجب مصوبات مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ و ۰۷/۰۹/۱۳۷۳ (پیوستهای شماره ۴ و ۵) شورایعالی تامین اجتماعی ، ضرائب واحدی همانند طرحهای عمرانی برای محاسبه قراردادهای غیر عمرانی در نظر گرفته شده است که این امر تسهیلات زیادی را در جهت وصول حق بیمه و صدور مفاصحساب پیمانکاران فراهم آورده است و به استناد مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ حق بیمه قراردادهای پیمانکاری و مهندسین مشاور از تاریخ مذکور به بعد با توجه به تعهد طرفین و نحوه اجرای کار به ترتیب زیر محاسبه میگردد.

۱ - ۳ - حق بیمه قراردادهائیکه در اجرای آنها تهیه مصالح مصرفی کلا بعهده و هزینه پیمانکار میباشد و با موضوع قرارداد ارائه خدمات بوده و نوع کار ایجاب نماید که کلا بصورت مکانیکی انجام گردید بمیزان هفت درصد ناخالص کل کارکرد میباشد (موضوع ماده دوم مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰)

$$۷\% \times \text{کل ناخالص کارکرد} = \text{حق بیمه}$$

$$۹۱\% \times \text{اصل حق بیمه} = \text{بیمه بیکاری}$$

۲ - ۳ - حق بیمه کلیه قراردادهای دستمزدی و خدماتی غیر مکانیکی بمیزان پانزده درصد ناخالص کل کارکرد میباشد.

$$۱۵\% \times \text{کل ناخالص کارکرد} = \text{حق بیمه}$$

$$۹۱\% \times \text{اصل حق بیمه} = \text{بیمه بیکاری}$$

۳ - ۳ - در مواردیکه تهیه قسمتی از مصالح بعهده و هزینه پیمانکار و قسمتی بعهده و هزینه واگذارنده کار میباشد ، ارزش مصالح واگذاری به پیمانکار به ناخالص کل کارافزوده می شود و سپس حق بیمه طبق بند ۱ - ۳ محاسبه می گردد.

۴ - ۳ - قیمت تجهیزات وارده از خارج از کشور که پیمانکاران از طریق گشایش اعتبار اسنادی خریداری می نماید مشمول کسر حق بیمه نمی باشد همچنین قیمت مصالح انحصاری ، اختصاصی ، آسانسور و تاسیسات ، ماشین آلات ، آهن آلات در قراردادهای سوله سازی که تهیه آن در اختیار واگذارندگان کاراست ، پارچه در قراردادهای دوخت و دوز و آسفالت در قراردادهای جاده سازی و آسفالت کاری ، موکت و کف پوش و کابینت در صورتیکه توسط کارفرما تهیه و بصورت رایگان به پیمانکار تحویل شود بعنوان مصالح واگذاری تلقی نشده و قیمت آنها به کل کارکرد اضافه نمیگردد.

۵-۳- در مواردیکه موضوع قرارداد ارائه خدمات بوده و نوع کار ایجاب نماید قسمتی از کار بصورت مکانیکی (با وسائل و ماشین آلات مکانیکی متعلق به پیمانکار) و قسمتی بصورت دستی انجام گیرد در این حالت حق بیمه بخش (درصد) مکانیکی بماخذ هفت درصد و حق بیمه بخش (درصد) دستی بماخذ پانزده درصد محاسبه میگردد.

تذکر : چنانچه وسائل و ابزار مکانیکی توسط واگذارنده کار تهیه و بدون دریافت کرایه در اختیار پیمانکار قرار گیرد در این حالت نیز با توجه به دستمزدی بودن کار حق بیمه آن کلاً طبق ماده اول مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ و با ماخذ پانزده درصد محاسبه خواهد شد.

۶-۳ طبق تبصره ۶ مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ ماخذ احتساب حق بیمه پیمانکاران و مهندسین مشاور طرف قرارداد با بنیاد مسکن انقلاب اسلامی یک درصد کمتر از درصدهای قید شده در ماده اول و دوم مصوبه مذکور بوده و به ترتیب ۱۴٪ و ۹٪ بابت حق بیمه و ۹/۱ آن بعنوان حق بیمه بیکاری محاسبه میگردد.

۷-۳- در مواردیکه تهیه و طراحی و خرید تجهیزات در خارج از کشور صورت گرفته و تامین بهای آن نیز از طریق اعتبار اسنادی باشد و فقط عملیات نصب آنها در داخل کشور باشد چنانچه عملیات پروژه شامل نصب و کارهای ساختمانی و دیگر عملیات مرتبط با آن بوده و تامین سایر مصالح بر عهده پیمانکار باشد حق بیمه با ماخذ هفت درصد کارکرد داخل ایران و در صورتیکه عملیات پروژه صرفاً نصب تجهیزات باشد با توجه به نحوه انجام آن (مکانیکی یا غیر مکانیکی و یا توأم مکانیکی و دستی) حق بیمه آن حسب مورد طبق ماده اول و دوم مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ و به شرح فوق محاسبه میگردد.

۸-۳- در مواردیکه پیمانکار اصلی بخشی از عملیات پروژه را با انعقاد قرارداد به پیمانکاران فرعی واگذار نماید حق بیمه پیمانکاران فرعی نیز با توجه به تعهدات طرفین مندرج در پیمان طبق ضوابط محاسبه و وصول و به هنگام احتساب حق بیمه پیمانکار اصلی معادل کارکرد پیمانکار فرعی از کارکرد پیمانکار اصلی کسر میگردد.

۹-۳- آن دسته از نهادها و سازمانها و وزارتخانه هائیکه کارکنان آن مشمول قانون حمایتی خاص غیر از تامین اجتماعی میباشند در صورتیکه با انعقاد قرارداد با سایر موسسات ، وزارتخانه و سازمانها اقدام به انجام کار بصورت پیمانکاری نمایند چنانچه ارگانهای مذکور گواهی نمایند که کار موضوع قرارداد منحصراً توسط پرسنل رسمی آنها که مشمول قانون حمایتی خاص میباشند انجام گرفته است لزومی به محاسبه و وصول حق بیمه قراردادهای آنها بر اساس تصویبنامه مذکور نخواهد بود . بدیهی است این قبیل پیمانکاران می بایستی لیست و حق بیمه کلیه پرسنل روز مزد و غیر رسمی شاغل در اجرای پیمان را به سازمان تسلیم و پرداخت نمایند . و صدور مفاصاحساب قرارداد منوط

به پرداخت حق بیمه آنان خواهد بود. در هر حال واگذارنده کار ملزم به رعایت ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی در مورد این گروه از پیمانکاران نیز می باشد.

۱۰- ۳- در کلیه مواردی که حق بیمه قراردادهای غیر عمرانی هستند به لیستهای ارسالی پیمانکار بیشتر از حق بیمه طبق ماخذ موضوع مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ شورای عالی تامین اجتماعی باشد مبنای احتساب حق بیمه لیستهای ارسالی پیمانکار خواهد بود.

۱۱- ۳- در مورد قراردادهایی که تمام یا قسمتی از کارکرد آنها به ارز می باشد با توجه به به قیمت ارز پیش بینی شده در قرارداد معادل ریالی آن محاسبه و سپس مبنای احتساب حق بیمه قرار میگیرد.

بخش سوم :حالات خاص قراردادهای غیر عمرانی

الف - پیمانکارانی که دارای کارگاه تولیدی ، صنعتی و فنی میباشند .

بخشنامه مرتبط :بخشنامه ۷/۱۴(مبنای محاسبه بیمه پیمانکاران)

بموجب مصوبه مورخ ۰۷/۰۹/۱۳۷۳ شورای عالی تامین اجتماعی نحوه احتساب حق بیمه پیمانکارانی که دارای کارگاه صنعتی ، فنی و تولیدی در ارتباط با موضوع عملیات قراردادهای منعقد می باشند و امور اجرایی پیمانها در کارگاه آنها انجام میگیرد بشرح ذیل خواهد بود : ضمناً اینگونه قراردادها در محل شعبه مربوط به کارگاه پیمانکار متمرکز و مفصاحساب هر پیمان نیز به تفکیک از همان شعبه صادر میگردد.

۱- اشخاص حقوقی

در صورتیکه پیمانکار شخص حقوقی و دارای دفاتر و اسناد قانونی بوده و دفاتر آن مورد تأیید سازمان باشد در این صورت با وصول حق بیمه طبق گزارش بازرسی از دفاتر صدور مفصاحساب قرارداد بلامانع می باشد . شعب مکلفند انجام بازرسی از دفاتر قانونی این قبیل پیمانکاران را در اولویت قرار داده چنانچه پیمانکار قبل از انجام بررسی از دفاتر قانونی نیاز به صدور مفصاحساب قرارداد داشته باشد با رعایت موارد زیر صدور مفصاحساب قرارداد بلامانع خواهد بود.

۱- ۱- پیمانکار طبق محتویات پرونده های مطالباتی کارگاهی و دفتر مرکزی فاقد هرگونه بدهی قطعی بوده و یا آن را پرداخت نماید و تعهد نامه مبنی بر داشتن دفاتر قانونی و ارائه آن به سازمان و پرداخت حق بیمه طبق دفاتر قانونی را که به امضاء مجاز و مهر شخص حقوقی ممهور گردیده به سازمان ارائه نماید.

۲- ۱- در مواردیکه پیمانکار طبق پرونده های مطالباتی کارگاهی و دفتر مرکزی دارای بدهی قطعی بوده و تمکن پرداخت را بصورت یکجا(نقداً) نداشته باشد چنانچه معادل حق بیمه قرارداد طبق مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ را پرداخت نماید و تعهد نامه بند ۱ را نیز ارائه و همچنین مانده بدهی را تقسیط نماید در اینصورت نیز صدور مفاصحساب قرارداد بلامانع خواهد بود.

۳- ۱- در مواردیکه پیمانکار فاقد دفاتر قانونی بوده و یا دفاتر قانونی ارائه شده مورد تائید سازمان قرار نگیرد و یا دفاتر خود را در اختیار سازمان قرار ندهد در اینصورت می بایستی ضمن رعایت ماده ۱۰۲ قانون تامین اجتماعی طبق تبصیب نامه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ محاسبه گردد که در این حالت چنانچه پیمانکار بابت کارکنان شاغل در کارگاه تولیدی، فنی و صنعتی خود در دوره اجرای قرارداد حق بیمه پرداخت نموده باشد بایستی از حق بیمه محاسبه شده بابت قرارداد کسر و مانده مطالبه و وصول گردد.

۲- اشخاص حقیقی

۱- ۲- در صورتیکه پیمانکار دارای کارگاه تولیدی، صنعتی و فنی در زمان اجرای قرارداد در شعبه سازمان دارای پرونده مطالباتی بوده و لیست کارگران شاغل در کارگاه را ارسال و یا توسط سازمان از کارگاه بازرسی بعمل آمده باشد در اینصورت چنانچه طبق محتویات پرونده مطالباتی کارگاه فاقد هر گونه بدهی قطعی بوده و یا آنرا پرداخت نماید صدور مفاصحساب قرارداد آنها بلامانع میباشد.

۲- ۲- در مواردیکه پیمانکار تمکن پرداخت نقدی بدهی طبق پرونده مطالباتی را نداشته باشد چنانچه معادل حق بیمه قرارداد طبق مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ را پرداخت و همچنین مانده بدهی را تقسیط نماید در اینصورت نیز صدور مفاصحساب قرارداد بلامانع است.

۲- ۲- در مواردیکه پیمانکار فاقد پرونده مطالباتی در شعب سازمان و یا فاقد بازرسی و ارسال لیست در دوره اجرای قرارداد باشد میبایستی حق بیمه قرارداد وی طبق تصویبنامه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ محاسبه و وصول گردد.

ب- قراردادهای خرید و فروش

۱- قراردادهای خرید و فروش اجناس، مواد و تجهیزات که نیاز به انجام کار اضافی نباشد و موضوع قرارداد منحصرأ خرید یا فروش باشد مشمول کسر حق بیمه نبوده و صدور مفاصحساب بدون وصول حق بیمه بلامانع خواهد بود.

همچنین در مورد قراردادهای اجاره انواع ماشین آلات و اتومبیل، در صورتیکه بدون راننده باشد مطابق این بند عمل خواهد شد.

۲- در مواردیکه پیمانکار دارای کارگاه تولیدی - صنعتی و فنی (اعم از حقیقی یا حقوقی) قرارداد ساخت یا فروش (ساخت در کارگاه وی انجام می شود) همراه با حمل و نصب اجرا نماید در مورد قسمت ساخت طبق بند "الف" و در مورد فروش حق بیمه ای تعلق نخواهد گرفت و در خصوص حمل و نصب طبق مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ عمل خواهد شد ضمناً چنانچه واگذارندگان کار میزان کارکرد حمل و نصب را مشخص نمایند حق بیمه نسبت به کل کارکرد اعم از ساخت یا فروش و حمل و نصب کلاً طبق مصوبه مذکور محاسبه خواهد شد.

ج - قراردادهای گازرسانی

در قراردادهای گازرسانی که فیما بین شرکت ملی گاز ایران و پیمانکاران منعقد میگردد لوله و اتصالات، نوار زرد اخطار، مواد عایق و الکتروود مخصوص که مختص عملیات گازرسانی است و از طرف واگذارنده کا به پیمانکار تحویل میگردد جزء مصالح انحصاری می باشد لذا حق بیمه قراردادهای مذکور با توجه به نوع عملیات بشرح زیر محاسبه میگردد.

۱ - حق بیمه قراردادهای احداث شبکه های گازرسانی بطور کلی طبق ماده دوم مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ با ماخذ ۷٪ محاسبه می گردد.

۲ - قراردادهای نصب انشعابات (نصب علمک) بطور کلی خدمات تلقی و با توجه به استفاده از ماشین آلات و دستگاههای جوشکاری و بعضاً کمپرسور و دستگاههای حفاری مشمول ماده چهارم مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ میباشد به این ترتیب که ۷۰٪ عملیات مکانیکی محسوب و حق بیمه آن به ماخذ ۷٪ و ۳۰٪ عملیات غیر مکانیکی تلقی و حق بیمه آن به ماخذ ۱۵٪ محاسبه میگردد.

۳ - قراردادهای نصب رگلاتور چنانچه قرارداد مربوطه جداگانه و مستقل از نصب انشعاب (علمک) منعقد شده باشد در اینصورت با توجه به نوع کار کلاً خدماتی و غیر مکانیکی و حق بیمه آن طبق ماده اول مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ با ماخذ ۱۵٪ محاسبه میگردد. چنانچه نصب رگلاتور و نصب انشعاب توأم در یک قرارداد باشد باید طبق بند "۲" فوق عمل شود.

د - قراردادهای خدمات شهری و نگهداری فضای سبز

در اینگونه قراردادها نیز معادل ۷۰٪ از ناخالص کارکرد به عنوان کارکرد مکانیکی محسوب و حق بیمه آن به ماخذ ۷٪ و معادل ۳۰٪ از ناخالص کارکرد به عنوان کارکرد غیر مکانیکی تلقی و حق بیمه آن به ماخذ ۱۵٪ محاسبه و وصول میگردد.

ه - قراردادهای طراحی و ساخت نرم افزار و ارائه خدمات رایانه ای

قراردادهایی که موضوعات آنها تهیه و نصب سخت افزار (رایانه) ، طراحی و ساخت نرم افزار و سیستمهای مختلف عملیاتی و اطلاعاتی و پشتیبانی نرم افزاری و سخت افزاری و تعمیر و نگهداری آنها می باشد ، در صورتیکه پیمانکار مربوطه دارای شخصیت حقوقی باشد طبق بند الف این بخش عمل میگردد.

و - قراردادهای حسابرسی - تحقیقاتی و پژوهشی :

با توجه به مصوبه شماره ۴۱۱۲/۱۱۰۰ مورخ ۰۲/۰۴/۱۳۷۸ هیأت مدیره سازمان احتساب حق بیمه قراردادهای تحقیقاتی و پژوهشی و حسابرسی به ترتیب ذیل خواهد بود.

* - قراردادهای تحقیقاتی و پژوهشی:

۱ - در مواردی که قرارداد تحقیقاتی و پژوهشی با دانشگاهها یا مراکز علمی و یا موسسات وابسته به آنها بعنوان پیمانکار یا مجری منعقد می شود ، چنانچه دانشگاه یا مراکز مذکور وابسته به وزارتخانه ها باشد و طبق پرونده ای که نزد سازمان دارد بدهکار نبوده و یا اصلا کارکنان آن مشمول قانون تأمین اجتماعی نباشد بدون محاسبه و مطالبه وجهی بابت حق بیمه قرارداد مفاصاحساب مربوط صادر میشود.

۲ - در مواردی که موسسات تحقیقاتی و پژوهشی وابسته به دانشگاهها یا سایر مراکز علمی دولتی ، دارای شخصیت حقوقی مستقل باشند و همچنین در موسسات تحقیقاتی و پژوهشی بخش خصوصی که دارای دفاتر قانونی میباشند و آن را جهت حسابرسی در اختیار سازمان قرار دهند دفاتر قانونی مبنای محاسبه و وصول حق بیمه قراردادهای منعقد شده می باشد به این ترتیب چنانچه طبق دفاتر قانونی فاقد بدهی باشند صدور مفاصاحساب قراردادهای آنها بلامانع خواهد بود.

۳- در مورد کلیه اشخاص حقوقی فاقد دفاتر قانونی با توجه به استفاده از رایانه، نرم افزار و برای انجام قراردادهای تحقیقاتی و پژوهشی قراردادهای مزبور به طور کلی مکانیکی محسوب و حق بیمه آنها طبق ماده دوم مصوبه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ به ماخذ ۷٪ محاسبه و وصول میگردد.

۴- در مواردی که قرارداد تحقیق و پژوهش با شخص حقیقی (یک نفر یا چند نفر به صورت دست جمعی) منعقد شود با توجه به ابعاد تخصصی کار تحقیقات و پژوهش و اجتناب ناپذیر بودن مشارکت مستقیم خود شخص حقیقی به عنوان مجری در انجام کار (بدون توجه به ماهیت نیروی انسانی که به کار گمارده می شوند) چون شرایط مربوط به ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی حاصل نمی گردد از شمول بیمه معاف و لازم است از محاسبه و مطالبه حق بیمه قراردادهای مذکور بطور کلی خودداری و مفاصاحساب داده شود.

-بخشنامه ۸/۱۴ نحوه محاسبه بیمه قراردادهای تحقیقاتی پژوهشی را [اینجا](#) ببینید.

***قراردادهای حسابرسی**

با توجه به نوع فعالیت موسسات حسابرسی و انجام کار موضوع قراردادهایی که موسسات مذکور بعنوان پیمانکار یا مجری منعقد می نماید توسط کارکنان آنها انجام میگردد چنانچه موسسات مزبور لیست و حق بیمه کارکنان خود را در مهلت مقرر به سازمان ارسال و پرداخت نمایند و دارای دفاتر قانونی باشند و آن را جهت انجام حسابرسی در اختیار سازمان قرار دهند بر اساس بازرسی از دفاتر قانونی آنها حق بیمه محاسبه و پس از وصول مفاصاحساب قراردادهای آنان صادر می گردد.

ز- کسر حق بیمه توسط کارفرما از صورت وضعیتهای کارکرد پیمانکار و پرداخت آن به سازمان

در خصوص نحوه پرداخت حق بیمه و ارسال لیست کارکنان شاغل در قراردادهای غیر مشمول طرحهای عمرانی که حق بیمه مربوطه توسط واگذارنده کار از صورت وضعیت کارکرد و یا صورتحساب پیمانکار و مهندس مشاور به ماخذ تعیین شده کسر و همزمان به سازمان تامین اجتماعی پرداخت می گردد. پیمانکار می تواند در طول اجرای قرارداد فقط لیست کارکنان خود و کارکنان پیمانکاران فرعی را که طبق مقررات تهیه و بدون پرداخت حق بیمه در مهلت مقرر در ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی و قانون دریافت جرائم از کارفرمایان مصوب مورخ ۰۹/۰۵/۱۳۷۳ مجلس شورای اسلامی به سازمان تامین اجتماعی ارسال نمایند. در مورد این گروه از پیمانکاران با توجه به اینکه حق بیمه مقرر از صورت وضعیت پیمانکار اصلی کسر و به سازمان پرداخت می شود در صورتیکه دارای پیمانکار فرعی باشند صدور مفاصاحساب پیمانکاران فرعی آنها بدون محاسبه حق بیمه و مشروط بر اینکه حق بیمه کلیه صورت وضعیتهای

پیمانکار اصلی تا تاریخ درخواست مفصاحساب پیمانکار فرعی پرداخت شده باشد بلامانع خواهد بود. چنانچه با توجه به نوع عملیات قرارداد ماخذ (درصد) حق بیمه موضوع تصویبنامه مورخ ۲۴/۰۱/۱۳۷۰ بهنگام کسر و پرداخت حق بیمه از صورت وضعیتها یا صورتحساب پیمانکار یا مهندس مشاور توسط واگذارنده کار رعایت نشده و به جای کسر و پرداخت حق بیمه به ماخذ ۱۵ درصد ۷ درصد پرداخت شده باشد همچنین در مواردیکه ماخذ پرداخت حق بیمه رعایت شده لیکن حق بیمه مستند به لیستهای ارسالی پیمانکار بیش از حق بیمه بر اساس ماخذ موضوع تصویبنامه مذکور باشد در اینصورت باید در پایان کار و بهنگام صدور مفصاحساب قرارداد مابه التفاوت حق بیمه محاسبه و از پیمانکار مطالبه و وصول و سپس مفصاحساب قرارداد صادر شود.

فصل سوم :نحوه احتساب جرائم قراردادهای پیمانکاری

بخش اول : جرائم ارسال لیست:

ضوابط ارسال لیست در مورد قراردادهای مشمول طرحهای عمرانی و غیر عمرانی یکسان و به ترتیب زیر می باشد:

۱- ارسال لیست (صورت مزد و حقوق) کارکنان شاغل در اجرای قرارداد در تمام یا برخی از ماههای دوره اجرای قرارداد در مهلت مقرر به منزله اجرای ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی و قانون دریافت جرائم نقدی از کارفرمایان مصوب مورخ ۰۹/۰۵/۱۳۷۳ از سوی پیمانکار محسوب و پیمانکار مربوطه مشمول پرداخت جریمه تاخیر و یا عدم ارسال لیست نخواهد بود.

۱- ۱- بدیهی است لیست ماههائی که با تاخیر ارسال میگردد مشمول جریمه تاخیر بر مبنای حق بیمه ماه مربوطه می باشد.

۲- ۱- از دریافت لیستهایی که بیش از یک ماه تاخیر داشته و یا بعد از خاتمه عملیات ارائه میشود بایستی بطور کلی خودداری گردد.

مثال : شرکت ” الف ” معجری قرارداد منعقد با وزارت راه و ترابری لیست کارکنان شاغل در اجرای پیمان مزبور مربوط به مهر و آبان ۷۹ را در تاریخ ۲۵/۰۹/۱۳۷۹ به شعبه ذیربط تسلیم نموده است بنابراین لیست آبان ماه در مهلت

بوده و مشمول جریمه نبوده و لیکن لیست مهر ماه با تاخیر ارسال شده و مشمول جریمه می باشد که برابر دستورالعمل جرائم و مصوبه مذکور محاسبه و مطالبه میگردد.

۲- پیمانکارانی که بطور کلی از ارسال لیست کارکنان شاغل در قرارداد (ظرف مهلت قانونی) به سازمان خودداری نمایند مشمول جریمه عدم ارسال لیست بر مبنای کل حق بیمه قرارداد خواهند بود و هنگام محاسبه حق بیمه ، جریمه مذکور نیز محاسبه و از آنان مطالبه و وصول می گردد.

مثال:

شرکت " ب " در اجرای قرارداد خود با آموزش و پرورش در طول دوره اجرای قرارداد (به مدت سه ماه) از ارسال لیست حقوق و دستمزد کارکنان شاغل در اجرای پیمان مزبور خودداری نموده است در پایان عملیات اصل حق بیمه متعلقه (بدون احتساب بیمه بیکاری) به میزان ۲,۳۵۰,۰۰۰ ریال محاسبه و جریمه لیست آن نیز بشرح زیر احتساب و مطالبه می گردد.

$$۲,۳۵۰,۰۰۰ \times ۱۵\% = ۳۵۲,۵۰۰$$

توجه: جریمه لیست فقط یکبار (برای یکسال) محاسبه و در صورت عدم پرداخت حق بیمه برای سالهای بعد اضافه نخواهد شد.

بخش دوم - جریمه تاخیر پرداخت حق بیمه:

۱- در مورد آندسته از پیمانکارانی که حق بیمه مستند به لیستهای ارسالی را در دوره اجرای قرارداد پرداخت می نمایند و همچنین در مورد قراردادهای مشمول طرحهای عمرانی که حق بیمه مربوطه توسط واگذارنده کار در طول اجرای قرارداد از صورت وضعیت و صورت حسابهای پیمانکار و مهندس مشاور کسر و به سازمان پرداخت می گردد چنانچه پس از محاسبه حق بیمه طبق ضوابط مربوطه مانده بدهی داشته باشد از تاریخ ابلاغ پیمانکار حداکثر ظرف سی روز فرصت دارد مانده بدهی را پرداخت و یا ترتیب پرداخت آن را با توافق سازمان بدهد در غیر اینصورت مشمول جریمه تاخیر خواهند بود توجه خواهند داشت که جریمه تاخیر تادیه در این حالت بر مبنای کل مانده بدهی و با توجه به درصد جریمه تعیین شده در قانون دریافت جرایم نقدی محاسبه و وصول می گردد.

مثال:

شرکت "ج" در اجرای قرارداد منعقدۀ با شرکت ملی گاز ایران با رعایت تصویبنامۀ مورخ ۰۶/۰۴/۱۳۷۷ شورایعالی تامین اجتماعی لیست حقوق و دستمزد کارکنان شاغل در اجرای عملیات پیمان را به شعبه ذیربط تسلیم نموده است پس از خاتمۀ عملیات بر اساس مقررات جاری حق بیمه متعلقه نسبت به کارکرد اعلام شده محاسبه و پس از کسر مبالغ واریزی مبلغ ۴،۵۰۰،۰۰۰ ریال مانده بدهی (شامل اصل حق بیمه و بیمه بیکاری) مطالبه گردیده است. شرکت مذکور ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ مانده بدهی مذکور اقدامی جهت پرداخت مورد مطالبه بعمل نیاورده، لذا جریمه تاخیر تأدیۀ متعلقه بشرح ذیل محاسبه و مطالبه میگردد.

$$\text{جریمه تاخیر تأدیۀ برای یکسال} = ۴،۵۰۰،۰۰۰ \times ۲۲\% = ۹۹۰،۰۰۰$$

(در صورت عدم واریز حق بیمه، جریمه سالهای بعد نیز بر اساس قانون دریافت جرائم نقدی و به ترتیب فوق احتساب می گردد)

۲- در مورد آندسته از پیمانکارانی که فاقد شرایط بند "۱۰" فوق هستند (در طول دورۀ اجرای قرارداد اصلالیست نداده اند، همچنین فاقد پرداخت حق بیمه در دورۀ اجرای قرارداد هستند) حق بیمه متعلقه با احتساب یکسال جریمه لیست و جریمه تاخیر تأدیۀ (نسبت به کل بدهی) با درصد جریمه مربوطه محاسبه و به پیمانکار اعلام می گردد در این حالت چنانچه پیمانکار ظرف سی روز از تاریخ اعلام بدهی آن را پرداخت ننماید و یا ترتیب واریز آن را ندهد علاوه بر جرایم اعلام شده جریمه (تأخیر تأدیۀ) سال دوم نیز نسبت به کل بدهی محاسبه و مطالبه می گردد.

مثال:

شرکت "د" در اجرای قرارداد منعقدۀ با وزارت کشاورزی مربوط به عملیات تنظیمات ساختمان اصلی واگذارنده هیچگونه لیست حقوق و حق بیمه متعلق به کارکنان شاغل در قرارداد را در طول دورۀ اجرای پیمان (از ۰۱/۰۱/۱۳۷۷ لغایت ۳۰/۰۷/۱۳۷۸) به شعبه ذیربط ارسال و واریز نموده است مبلغ ناخالص کارکرد پیمان مزبور ۱،۳۰۲،۶۰۰،۰۰۰ ریال اعلام شده است. جریمه تاخیر تأدیۀ حق بیمه پیمان مزبور بشرح ذیل محاسبه می گردد:

$$\text{اصل حق بیمه از ۰۱/۰۱/۱۳۷۷ لغایت ۳۰/۰۷/۱۳۷۸} = ۱،۳۰۲،۶۰۰،۰۰۰ \times ۱۵\% = ۱۹۵،۳۹۰،۰۰۰$$

$$\text{بیمه بیکاری از ۰۱/۰۱/۱۳۷۷ لغایت ۳۰/۰۷/۱۳۷۸} = ۱۹۵،۳۹۰،۰۰۰ / ۹ = ۲۱،۷۱۰،۰۰۰$$

جمع ۲۱۷،۱۰۰،۰۰۰ ریال

جریمه یکسال تاخیر تادیه $22\% \times 217,100,000 = 47,762,000$

در صورت عدم واریز مبلغ فوق ظرف سی روز پس از ابلاغ اعلام بدهی مبلغ ۴۷,۷۶۲,۰۰۰ ریال بعنوان جریمه سال دوم به جمع کل بدهی افزوده میگردد.

توجه: در هر حالت چنانچه کل مطالبات سازمان بصورت یکجا و قبل از ابلاغ برگ لازم الاجرا (موضوع ماده ۵۰ قانون تامین اجتماعی) به حساب سازمان واریز گردد ۳۰٪ از جرائم متعلقه بخشوده خواهد شد.

فصل چهارم: وظایف واگذارندگان کار، پیمانکاران و سازمان تامین اجتماعی

با توجه به ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی وظایف کارفرمایان (واگذارنده کار) پیمانکاران و سازمان در راستای اجرای قانون تامین اجتماعی بشرح زیر می باشد:

بخش اول: وظایف کارفرمایان (واگذارندگان کار) در قبال سازمان

۱- پیمانکاران را موظف نمایند که پرسنل شاغل در اجرای پیمانها را نزد سازمان تامین اجتماعی بیمه نمایند و لیست و حقوق و دستمزد و حق بیمه مقرر را در برابر مواد ۲۸ و ۳۹ در مهلت مقرر به سازمان ارسال و پرداخت کنند.

۲- همزمان با ابلاغ قرارداد به پیمانکاران یک نسخه از آن را به سازمان تامین اجتماعی ارسال نمایند.

۳- پنج درصد هر صورت وضعیت یا صورتحساب پرداختی به پیمانکاران را کسر و نگهداری و پرداخت مبالغ مکسوره و آخرین قسط پیمانکاران را موکول به صدور مفاصاحساب سازمان تامین اجتماعی نمایند.

۴- در خاتمه کار اطلاعات مورد نیاز شامل میزان کل کارکرد، تاریخ خاتمه و ... را به سازمان تامین اجتماعی اعلام و پیمانکاران را جهت اخذ مفاصاحساب به سازمان راهنمایی نمایند.

۵- در اجرای تبصره الحاقی به ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی چنانچه یکسال از پایان یا تعلیق و یا فسخ قراردادهای پیمانکاری بگذرد و پیمانکاران اقدام به ارائه مفاصاحساب سازمان تامین اجتماعی به واگذارندگان کار ننماید و پیمانکاران از بابت حق بیمه پیمانها به سازمان تامین اجتماعی بدهکار و بدهی در مرحله قطعی باشد با اعلام مراتب به واگذارندگان کار موظف می باشند حداکثر ظرف مهلت ۲۵ روز از تاریخ ابلاغ بدهی پیمانکاران را به میزان ۵ درصد و آخرین قسط به حساب سازمان واریز نمایند.

۶- در صورت عدم رعایت مراتب اشاره شده در بندهای فوق مسئولیت پرداخت حق بیمه مقرر و متفرعات آن بعهدہ واگذارندگان کار خواهد بود.

تذکر: در قراردادهای عمرانی موضوع مصوبات ۱۲۹ و ۱۴۳ شورایعالی تامین اجتماعی با توجه به توافق صورت گرفته فیما بین سازمان تامین اجتماعی و سازمان برنامه و بودجه مسئولیت پرداخت کل حق بیمه مقرر بر مبنای ماخذ مصوب ۶،۶ درصد و ۱۵،۶ درصد بعهدہ واگذارندگان کار می باشد که بایستی به هنگام پرداخت هر صورت وضعیت یا صورتحساب پیمانکاران و مهندسین مشاور کسر و بحساب سازمان واریز نماید.

بخش دوم: وظایف پیمانکاران در قبال سازمان تامین اجتماعی

۱- ارائه یک نسخه از قرارداد منعقدہ با کارفرمایان به شعبه تامین اجتماعی محل اجرای قرارداد.

۲- ارسال صورت مزد یا حقوق و دستمزد شاغلین در قراردادهای پیمانکاری (اعم از عمرانی و غیر عمرانی) برابر ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی و در مهلت مقرر به سازمان و پرداخت حق بیمه مقرر و متعلقه برابر ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی در مورد قراردادهای غیر عمرانی.

۳- پرداخت حق بیمه قرارداد که طبق ماده ۴۱ قانون تامین اجتماعی برای هر یک از قراردادهای توسط سازمان محاسبه و به پیمانکاران ابلاغ می گردد.

۴- پرداخت غرامت موضوع ماده ۶۶ قانون تامین اجتماعی در مورد کارکنان حادثه دیده در اجرای پیمانها مورد اجرا.

۵- رعایت ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی در مورد پیمانکاران دست دوم و ارسال یک نسخه از قرارداد منعقدہ با آنها به سازمان تامین اجتماعی و اعلام اطلاعات مربوطه پس از خاتمه قرارداد آنها.

۶- اخذ مفاصاحساب ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی جهت هر یک از قراردادهای مورد اجرا.

بخش سوم: وظایف سازمان تامین اجتماعی در قبال واگذارندگان کار و پیمانکاران:

۱- اطلاع رسانی قانون و مقررات و ضوابط جدید و مصوبات از طریق روزنامه ها و دیگر منابع بمنظور آگاهی کارفرمایان (واگذارندگان کار) و پیمانکاران جهت اجراء و همکاری در چهار چوب مقررات تامین اجتماعی با کارفرما.

۲- تشکیل پرونده جهت هر یک از قراردادهای پیمانکاری، پیمانکاران و دریافت لیست حقوق دستمزد و حق بیمه که توسط پیمانکاران ارسال و پرداخت می گردد و ارائه خدمات قانونی به بیمه شدگان مربوطه.

۳- پیگیری در خصوص وصول مانده بدهی مربوط به لیستهای ارسالی در مورد قراردادهای غیر مشمول طرحهای عمرانی.

۴- بررسی پرونده قرارداد پیمانکاری به محض پایان یافتن مدت زمان اجرای پیمان و اخذ اطلاعات مورد نیاز جهت محاسبه بدهی قرارداد.

۵- محاسبه بدهی قرارداد به محض تکمیل اطلاعات مورد نیاز و ابلاغ آن به پیمانکار.

۶- پیگیری و وصول بدهی پس از قطعیت آن طبق ماده ۵۰ قانون تامین اجتماعی.

۷- رسیدگی به اعتراض پیمانکار در رابطه با حق بیمه قرارداد برابر مواد ۴۲ و ۴۳ قانون تلمین اجتماعی.

۸- صدور مفاصاحساب قرارداد به محض پرداخت حق بیمه توسط پیمانکار و یا واگذارندگان کار.

۹- اجرای تبصره ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی و وصول مطالبات سازمان از محل ۵٪ ماده ۳۸ قانون در صورتیکه پیمانکار ترتیب پرداخت آن را پس از قطعیت ندهد.

بخش چهارم: چگونگی نحوه اقدام در مورد پیمانکاران و واگذارندگان که به وظایف قانونی خود در قبال سازمان تامین اجتماعی (موضوع ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی و تبصره الحاقی آن) عمل نمی نمایند:

طبق تبصره الحاقی به ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی مصوب مورخ ۲۶/۰۲/۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی و آئین نامه اجرائی (مصوب مورخ ۱۸/۰۳/۱۳۷۳ هیات محترم دولت) پیوست شماره ۶ واحدهای اجرائی مکلفند بشرح ذیل اقدام نمایند:

۱- با بررسی سریع کلیه پرونده های پیمانکاری، در مورد قراردادهاییکه حق بیمه آنها تا زمان رسیدگی قطعیت یافته و یکسال از تاریخ خاتمه عملیات قرارداد نیز گذشته و واریز نشده باشد مجدداً مراتب را طبق فرم ضمیمه (پیوست شماره ۷) به آخرین نشانی پیمانکار ابلاغ و چنانچه ظرف مدت بیست روز پس از ابلاغ مورد مطالبه پرداخت نگردد

مراتب جهت واریز از محل ۵ درصد و آخرین قسط موضوع ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی مطابق فرم ضمیمه (پیوست شماره ۸) به واگذارنده کار ابلاغ نمایند.

۲ - واگذارندگان کار قانوناً مکلفند حداکثر ظرف بیست و پنج روز پس از ابلاغ اعلام بدهی ، آن را از محل ۵ درصد و آخرین قسط موضوع ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی پرداخت نمایند در صورت عدم پرداخت اقدامات قانونی جهت وصول علیه آنان صورت می گیرد.

۳ - در صورتیکه میزان ۵ درصد و آخرین قسط اشاره شده نزد واگذارنده که به حساب سازمان واریز گردیده کمتر از مورد مطالبه باشد جهت وصول باقیمانده بدهی باید علیه پیمانکار اقدام به عمل آید.

۴ - در مورد پرونده هائیکه قرارداد آنها خاتمه یافته و بدلایلی محاسبه نشده باشد لازم است سریعاً بشرح فوق اقدام نمایند.

بدیهی است واحدهای اجرائی (شعب) وظیفه دارند بطور مستمر پرونده های پیمانکاری را مورد رسیدگی قراردادها و با اخذ اطلاعات لازم نسبت به احتساب حق بیمه مقرر اقدام نمایند و در صورت عدم حصول نتیجه از مکاتبات انجام شده بر اساس اطلاعات و مدارک موجود در پرونده از قبیل مبلغ اولیه مندرج در قرارداد و مدت ذکر شده در آن اقدام به محاسبه و مطالبه حق بیمه و پیگیری آن بشرح فوق نمایند.

فصل پنجم: مفصاحساب قراردادهای پیمانکار و مهندس مشاور و نحوه صدور آن

طبق ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی در پایان عملیات هر قرارداد پیمانکاری واگذارندگان کار به منظور حفظ حقوق قانونی بیمه شدگان موظف می باشند قبل از تسویه حساب با پیمانکاران و پرداخت مطالبات نهایی آنان (از جمله ۵ درصد و آخرین قسط) مفصاحساب سازمان تامین اجتماعی را تا میزان ناخالص کارکرد هر پیمان اخذ نمایند.

بخش اول : فرم مفصاحساب:

با عنایت به اهمیت و جایگاه و ارزش مفصاحساب قراردادهای پیمانکاری و به منظور اقدام واحد فرم مذکور با هماهنگی و نظارت اداره کل در آمد حق بیمه و خدمات و رفاه در ستاد مرکزی تامین اجتماعی چاپ میگردد . فرم مفصاحساب بصورت خاص و متحدالشکل و با شماره سریال (نمونه پیوست شماره ۹) تهیه ، چاپ و جهت استفاده واحدهای ذیربط در سراسر کشور و در حد نیاز در اختیار ادارات کل استانها قرار می گیرد.

الف - نحوه درخواست فرم مفاصاحساب :

۱ - واحدهای اجرائی مکلفند پس از مصرف ۹۰ درصد از فرمهای مفاصاحساب تحویلی با تکمیل فرم " شماره یک " (پیوست شماره ۱۰) طبق فرم شماره " دو " (پیوست ۱۱) درخواست ارسال فرم مفاصاحساب از اداره کل استان مربوطه نمایند.

۲ - ادارات کل استانها موظف می باشند ضمن کنترل اطلاعات مندرج در فرم " شماره یک " درخواست مفاصاحسابهای واحدهای ذیربط را جمع آوری و ضمن درخواست و دریافت مفاصاحساب مصرفی یکساله یا ۶ ماهه واحدهای مذکور را از اداره کل خدمات و رفاه آمار مفاصاحساب برای یکسال آتی واحدهای خود را جهت تهیه (چاپ) نیز به اداره کل مذکور اعلام نمایند.

۳ - اداره کل خدمات و رفاه بر اساس آمار و درخواستهای ارسالی از ادارات کل استانها سریعاً مفاصاحساب مورد نیاز برای یکساله یا ۶ ماهه جاری هر استان را با رعایت شماره سریال ارسال و طی رونوشت مراتب را به اداره کل درآمد حق بیمه اعلام خواهند نمود.

مسئولیت چاپ و تهیه فرمهای مفاصاحساب بعهده اداره کل خدمات و رفاه می باشد و با هماهنگی اداره کل درآمد حق بیمه باید به ترتیبی برنامه ریزی و عمل نماید که واحدهای اجرائی با کمبود فرم مفاصاحساب مواجه نگردند.

۴ - واحدهای اجرائی پس از اینکه حداقل ۹۰ درصد از فرم مفاصاحساب های دریافتی را مورد استفاده قرار داده باشند می بایستی فرم شماره یک (پیوست شماره ۱۰) را (با درج شماره سریال مفاصاحساب به ترتیب مشخصات پیمانکار و ... در آن) تکمیل و آنرا همراه با درخواست ارسال فرم به تعداد مورد نیاز ۶ ماهه به اداره کل استان مربوطه ارسال نمایند.

۵ - ادارات کل استان حسب درخواستهای صورت گرفته از سوی واحدهای ذیربط و بررسی مفاصاحسابهای صادره فرم مفاصاحساب مورد نیاز واحد را ارسال و طی رونوشت نامه مراتب را به اداره کل درآمد حق بیمه اعلام نمایند.

ب - نحوه نگهداری فرمهای مفاصاحساب :

با عنایت به اهمیت ویژه فرمهای مفاصاحساب (نمونه ۲۲ درآمد) کلیه ادارات کل استان و واحدهای اجرائی بایستی ضمن دقت و مراقبت لازم در حفظ و نگهداری فرمهای مذکور و جاوگیری از ابطال یا مفقود شدن آن موارد ذیل را رعایت نمایند.

۱- نگهداری فرمهای مفصاحساب در استان بعهدہ معاونت پشتیبانی بوده و حسب درخواست واحدها و پس از تأیید رئیس و کارشناس ارشد درآمد استان آنها را به واحد درخواست کننده ارسال و تحویل نمایند.

۲- در شعب و نمایندگیها نگهداری فرمهای مفصاحساب و درخواست فرم از اداره کل استان بعهدہ واحد درآمد بوده و در صورت ابطال فرم مفصاحساب باید کلیه نسخه باطله را با ذکر علت ابطال به اداره کل استان مربوطه ارسال نمایند.

۳- در صورت مفقود شدن فرم مفصاحساب در اسرع وقت مراتب را با ذکر شماره سریال مفصاحساب مفقود شده و معرفی فرد یا افراد خاطی به اداره کل استان مربوطه اعلام نمایند.

۴- یک نسخه از رونوشت کلیه مفصاحسابهای صادره میبایستی به ترتیب شماره سریال در کلاسور مخصوص ضبط و نزد مسئول درآمد نگهداری و با رعایت دستورالعمل ساماندهی اطلاعات به بایگانی راکد ارسال گردد.

بخش دوم: نحوه تنظیم مفصاحساب و حدود اختیار امضاء آن

الف: نحوه تنظیم فرم مفصاحساب

پس از حصول اطمینان از ماخذ مبنای احتساب حق بیمه و صحت محاسبه انجام شده و وصول کامل مطالبات مربوطه و ضبط رسید وصولی در پرونده امر، توسط واحدهای ذیربط فرم مفصاحساب به عنوان واگذارنده کار صادر و در آن اطلاعات پیمان بشرح ذیل درج میگردد.

۱- نام پیمانکار

۲- خلاصه عملیات پیمان

۳- شماره و تاریخ قرارداد

۴- میزان مبلغ ناخالص کارکرد (به حروف و عدد و پرفراژ آن)

پس از تکمیل موارد فوق جهت ارسال رونوشت به مبادی ذیربط (پیمانکار - اداره کل استان و ...) خلاصه اقدامات مطالباتی (ماخذ احتساب حق بیمه و وصول مطالبات) درج و سپس با امضاء مجاز و ممهور به مهر برجسته سازمان صادر میگردد.

ب - تفویض اختیار امضا و نحوه کنترل مفصاحساب صادره :

به منظور تسریع در صدور مفاسحساب پیمانکاران ادارات کل استان می توانند حداکثر تا سقف کارکرد به میزان مشروحه ذیل نسبت به تفویض اختیار به واحدهای اجرائی ذیربط جهت صدور مفاسحساب اقدام نمایند:

- ۱- شعب درجه یک تا میزان مبلغ یک میلیارد ریال (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال
- ۲- شعب درجه دو تا میزان مبلغ هشتصد میلیون ریال (۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال
- ۳- شعب درجه سه تا میزان مبلغ ششصد میلیون ریال (۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال
- ۴- شعب درجه چهار تا میزان مبلغ پانصد میلیون ریال (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال
- ۵- نمایندگیها تا میزان چهارصد میلیون ریال (۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال

با عنایت به افزایش ضریب دستمزد توسط شورایی عالی کار و سایر شرایط اقتصادی ادارات کل استانها مجاز میباشند سقف مبلغ کارکرد مفاسحساب واحدهای تابعه را همه ساله با توجه به میزان اختیار داده شده به واحدها بشرح فوق به میزان تورم یا درصد افزایش دستمزد افزایش دهند.

فصل ششم: پیگیری وصول مطالبات و ارسال آمارهای مربوطه

با عنایت به اینکه ارائه خدمات و تعهدات قانونی مسالزم تامین منابع مورد نیاز بوده و در این راستا وصول بهنگام مطالبات سازمان بابت حق بیمه از پیمانکاران هم از نظر منابع سازمان و هم بلحاظ اینکه پس از خاتمه قرارداد و گذشت مدت کوتاهی احتمال عدم امکان دسترسی به پیمانکار جهت وصول مطالبات افزایش می یابد و این امر باعث میگردد تمام یا قسمتی از مطالبات سازمان قابل وصول از واگذارنده کار نباشد، رعایت موارد ذیل را در مورد قراردادهای پیمانکاری را تاکید می نماید.

۱- پرونده قراردادهای پیمانکاری بطور مستمر و در فاصله زمانی کوتاه مورد بررسی قرار گرفته و به ترتیب زیر عمل گردد.

۱- ۱- با پایان یافتن مدت زمان اجرای هر پیمان سریعاً نسبت به اخذ اطلاعات مورد نیاز جهت محاسبه حق بیمه قرارداد از کارفرما (واگذارنده کار و پیمانکار) اقدام گردد.

۲- ۱- به محض کامل شدن اطلاعات مورد نیاز (شامل مبلغ کل کارکرد، تاریخ شروع و خاتمه عملیات و...) حق بیمه مربوطه با توجه به شرایط قرارداد و ضوابط و مقررات مندرج در این بخشنامه محاسبه و به پیمانکار و کارفرما

ابلاغ و در صورت اعتراض پیمانکار به بدهی اعلام شده موضوع سریعاً در هیاتهای تشخیص مطالبات رسیدگی و رأی مقتضی صادر و به هر صورت پس از قطعیت بدهی اقدامات قانونی جهت وصول آن از پیمانکار و از محل ۵ درصد و آخرین قسط وی نزد کارفرما با رعایت بخش چهارم از فصل چهارم این بخشنامه اقدام نمایند.

۳-۱- در مورد پرونده های پیمانهاییکه طبق زمان پیش بینی شده در قرارداد خاتمه یافته ولیکن اطلاعات مورد نیاز از سوی کارفرما (واگذارنده کار) ارسال نگردیده، لازم است سریعاً با واگذارنده کار مکاتبه و با تعیین مهلت یکماهه و ابلاغ اطلاعات اخذ و در صورت عدم همکاری حداکثر با دوبرار مکاتبه با فاصله سه ماهه، حق بیمه پیمان برابر اطلاعات مضبوط در پرونده و پیمان محاسبه و اقدامات مطالباتی برابر مقررات پیگیری گردد.

۴-۱- در مورد بدهی مستند به لیست پرونده های پیمانکاری و مهندسین مشاور که از شمول ضوابط طرحهای عمرانی خارج میباشند، با رعایت مقررات و صدور اخطاریه پیگیری می گردد.

۲- کلیه واحدهای اجرائی فهرست بدهی مربوط به پیمانکارانی را که در اجرای تبصره الحاقی به ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی به واگذارندگان کار اعلام می نمایند در پایان هر ماه طبق فرم پیوست شماره ۱۲ تهیه و به اداره کل استان مربوطه ارسال نمایند.

۳- ادارات کل استان نیز ضمن کنترل نظارت بر نحوه انجام امور مربوط به محاسبات و وصول حق بیمه قراردادهای پیمانکاری در واحدهای تابعه اهمیت موضوع را به نحو مقتضی به واگذارندگان کار اعلام و نتیجه عملکرد واحدهای تحت امر خود را همه ماهه طبق فرم پیوست شماره ۱۳ و مشخص نمودن کل بدهی هر دستگاه واگذارنده کار تهیه و به اداره کل درآمد حق بیمه گزارش نمایند. مدیران و کارشناسان ارشد و مسئول درآمد ادارات کل استانها، روسا و مسئولین درآمد شعب و نمایندگیها مسئول حسن اجرای این بخشنامه میباشند.

توضیح مدیر گروه تامین اجتماعی معین ادارات:

ماده ۴۰ قانون رفع موانع تولید به شرح زیر آمده است

ماده ۴۰- یک تبصره به شرح زیر به ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ و اصلاحات بعدی آن الحاق می شود:

تبصره - بنای مطالبه حق بیمه در مورد پیمانهایی که دارای کارگاههای صنعتی و خدمات تولیدی یا فنی مهندسی ثابت می باشند و موضوع اجرای پیمان توسط افراد شاغل در همان کارگاه انجام می شود، بر اساس فهرست ارسال و

بازرسی کارگاه است و از اعمال ضریب حق بیمه جهت قرارداد پیمان معاف می‌باشند و سازمان تأمین اجتماعی باید مفصاحساب این گونه قراردادهای پیمان را صادر کند.